

Sağlık Bilimleri Birinci ve İkinci Sınıf Üniversite Öğrencilerinin Erkek Hemşire Algısı

Male Nurse Perception of First and Second Grade University Students in Health Sciences

Rujnan TUNA[®]

Istanbul Medeniyet Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sağlık Yönetimi Bölümü, İstanbul, Türkiye

ÖZ

Amaç: Bu araştırma, sağlık alanında eğitim gören birinci ve ikinci sınıf üniversite öğrencilerinin erkek hemşire algısını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Araştırma karma tasarımda gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanması ve görüşmelerin gerçekleştirilmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamına 268 öğrenci alınmış ve çalışma kapsamına alınan 46 öğrenci ile de 5 oturumda odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Nitel verilerin analizinde içerik analizi, nicel verilerin analizinde ise IBM SPSS Statistics 22,0 paket programı kullanılarak betimleyici analizler kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırma sonucunda hemşirelik mesleğinde erkeklerin de olması gerektiği ve erkek hemşirelerin mesleğin statüsünü ve imajını olumlu etkileyeceği belirlenmiştir. Ancak, kadın hemşireye alışkın olma ve hemşirelik uygulamalarındaki başarının cinsiyetten daha önemli olduğu da ifade belirtilmiştir. Ayrıca erkeklerin hemşirelik mesleğinde var olmasının hemşirelik mesleğinde herhangi bir değişiklik yaratmayacağı da dile getirilmiştir.

Sonuç: Hemşirelik mesleğinde cinsiyet ayrımının kaldırılmasına rağmen, toplumda cinsiyet ayrımının kısmen de olsa devam ettiği ortaya konmuştur. Bu tutumun toplumumuzun ataerkil toplum yapısı, gelenek ve göreneklerinden kaynaklanabileceği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik, erkek hemşire, bakış açısı, üniversite öğrencisi

ABSTRACT

Objective: This research was conducted to determine the male nurse perception of the first and second grade university students studying in healthcare field.

Method: The research was conducted in a mixed method design. Purpose sampling method was used to collect data and conduct interviews. A total of 268 students were included in the study and focus group interviews were conducted in 5 sessions with 46 students who were included in the study. Content analysis was used for analysis of qualitative data and descriptive analyzes were used for analysis of quantitative data using IBM SPSS Statistics 22.0 package program.

Results: As a result of the research, it was determined that men should also be in the nursing profession and male nurses will positively affect the status and image of the profession. However, it was also stated that the female nurse is more accustomed and the success in nursing practice is more important than the sex. It was also stated that the existence of men in nursing profession will not make any difference in nursing profession.

Conclusion: Despite the elimination of gender discrimination in the nursing profession, it has been shown that gender discrimination continues in part in society. It can be said that this attitude of our society can be ensourced from patriarchal society structure and customs.

Keywords: Nursing, male nurse, perspective, university student

Yazışma adresi: Dr. Öğr. Üyesi Rujnan Tuna,
Istanbul Medeniyet Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Sağlık
Yönetimi Bölümü, Ünalın Mahallesi, Ünalın Sok., D-100 Karayolu
Yanyol, 34700 İstanbul - Türkiye
e-posta: rujnantuna@yahoo.com

ORCID

R.T. 0000-0002-5156-3781

Atf vermek için: Tuna R. Sağlık bilimleri birinci ve ikinci sınıf üniversite öğrencilerinin erkek hemşire algısı. Jaren. 2019;5(2):97-106.

© Telif hakkı G.O.P Taksim Eğitim ve Araştırma Hastanesi. Logos Tıp Yayıncılık tarafından yayınlanmaktadır.
Bu dergide yayımlanan bütün makaleler Creative Commons Atf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
© Copyright Association of Publication of the G.O.P. Taksim Training and Research Hospital.
This journal published by Logos Medical Publishing.
Licensed by Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

Alındığı tarih: 27.08.2018
Kabul tarihi: 10.06.2019

GİRİŞ

Toplumsal yaşam içinde her bir cinsiyet için farklı roller ve anlamlar üretilmiş ve kadın ile erkeğin nasıl davranacağı, nasıl düşünceği ve nasıl hareket edeceği kültürel yapı tarafından belirlenmiş ve bu çerçeve içinde sergilenen davranışlar kabul görmüştür. Meslek imajları da toplumların kültürel anlayışına ve tutumlarına bağlı olarak bu kalıplaşmış yargılardan etkilenmiştir. Hemşirelik de toplumda kadın mesleği olarak kalıplaşmış meslek kalıplarından etkilenmiş mesleklerin başında gelmektedir ^(1,2). Cinsiyetçi bir bakış açısıyla oluşmuş olan bu algının temeli, her ne kadar kadın olma, anne olma, bakım verme, sevgi ve şefkat sunma özelliklerine dayansa da, profesyonel anlamda bir kadın olarak hasta bakımında öne çıkan Florence Nightingale ile ilişkilendirilmektedir. Nightingale yazılarıyla da bu algıyı pekiştirmiş ve kadınların doğaları gereği bakıma ve hemşirelik mesleğine daha uygun olduklarından söz etmiştir ^(3,4).

Hemşireliğin temeli tarihsel süreç içerisinde; kadınların anne şefkatinden kaynaklanan koruyucu ve bakım verici davranışlarına ya da zor durumda olan bireye, düşküne, çaresize dini ve vicdani duygular içinde yaklaşarak bakma, besleme ve iyileştirme girişimlerine dayanmaktadır ⁽⁵⁾. Bu durum hemşireliğin geleneksel bakış açısıyla kadın mesleği olarak algılanmasına ve toplumsal cinsiyet ayrımcılığına neden olmuştur ^(4,6). Sonuç olarak bakım ve hemşirelik, yüzyıllar boyunca kadınlar ile birlikte tanımlanmış ve kadınlara özgü olarak kalmıştır ⁽⁷⁾. Oysaki hemşirelik; bireyin, ailenin ve toplumun sağlığını koruma ve geliştirmeye yardım eden ve hastalık halinde iyileştirme, rehabilite etme ve yaşam kalitesini her durumda yükseltmeyi hedefleyen bir meslek olup, cinsiyet ayrımcılığı olmaksızın her iki cinsiyet tarafından da uygulanması gereken bir meslektir ⁽⁸⁾.

Başlangıçta erkeklerin hemşirelik mesleğinde yer alması, hemşireliğin geleneksel cinsiyet rolünü ve kalıplarını riske attığı için toplumsal bir dirençle karşılaşmıştır. Ancak zamanla erkeklerin hemşirelik yapması, bakım verenin toplumsal rolünü cinsiyet ile ilişkilendirilmekten uzaklaştırmış ve cinsiyetçi kalıpları yıkmıştır ^(4,9). Ayrıca çağdaş hemşirelik, profesyonel bir disiplin olarak uygulama becerisi ile bilimsel bilgi birikimini birleştirmiş ve meslekte erkek hemşirelerin de var olmasıyla meslekte cinsiyet ile ilgili

kalıp yargıların azalmasını da olumlu yönde etkilemiştir ⁽¹⁰⁾.

Türkiye’de de 25.04.2007 tarihinde düzenlenerek kabul edilen 5634 sayılı “Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”la hemşirelikte cinsiyet ayrımı ortadan kaldırılmış ve erkeklerin de yasal olarak hemşire olabilme yolu açılmıştır ⁽¹¹⁾. Yapılan bu yasal düzenlemelerle hemşirelik mesleğinde cinsiyet ayrımı gözetmeksizin sağlık bakım hizmeti sunmak hedeflenmiştir. Dünyadaki erkek hemşire oranlarına bakıldığında Amerikan Hemşireler Derneği’nde (ANA) 2000 yılına kadar kayıtlı ve lisanslı erkek hemşire oranı %5 iken, 2010-2013 yılları arasında bu oran %11’e yükselmiştir ⁽¹²⁾. Ayrıca Avustralya’da %10,4 ⁽¹³⁾ ve Kanada’da ise %6 ⁽¹⁴⁾ olmak üzere erkek hemşirelerin varlığı düşük oranlardadır. Bununla birlikte, Türkiye’deki erkek ve kadın hemşire oranları ile ilgili bir bilgi bulunmamaktadır ⁽¹⁵⁾.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de erkek hemşirelerin varlığı istendik oranlarda olmasa da gün geçtikçe bu oranın artacağı, bununla birlikte, profesyonel hemşirelik kimliğinin ve meslek statüsünün gelişmesine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Yapılan çalışmalarda da erkeklerin hemşirelik mesleğinde yer almasının cinsiyetçi bariyerleri ortadan kaldırarak mesleki gelişim, profesyonelleşme, otonomi kazanma, söz sahibi olma, mesleki ve toplumsal saygınlık anlamında katkı sağlayacağı vurgulanmıştır ⁽¹⁻³⁾. Bu çalışma, sağlık alanında eğitim gören birinci ve ikinci sınıf üniversite öğrencilerinin erkek hemşire algısını ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

YÖNTEM

Araştırmanın Türü: Araştırma karma tasarımda gerçekleştirilmiştir ^(16,17). Karma yöntemin geçerlilik ve güvenilirliğinin yüksek olması, ilgili konunun derinlemesine incelenmesine fırsat vermesi, daha gerçekçi bulgulara ulaşılabilmesi gibi pek çok avantajı vardır ^(16,17). Araştırma, nitel tasarımda odak grup görüşmeleri ile ve nicel tasarımda tanımlayıcı ve kesitsel olarak gerçekleştirilmiştir. Odak grup görüşmeleri özellikle araştırma sorularına açık ve minimal yanıtlar elde etmek için uygundur ⁽¹⁶⁾.

Araştırmanın Yapıldığı Yer: Araştırma, 15 Nisan-30 Mayıs 2018 tarihleri arasında bir devlet üniversitesinde gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örnekleme: Araştırma evrenini İstanbul ilindeki bir devlet üniversitesinde sağlıkla ilgili bir bölümde (tıp fakültesi, hemşirelik, sağlık yönetimi ve sosyal hizmet) eğitim gören birinci ve ikinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur (N=400). Çalışmada, özellikle profesyonel meslek kimliği yeni oluşan ve sağlık alanında bir meslekle yeni tanışan birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğinde cinsiyet ve erkek hemşire algısı ortaya konmaya çalışıldığı için çalışma kapsamına alınmıştır. Nitel verilerin toplanması ve görüşmelerin gerçekleştirilmesinde amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Nitel görüşmeyi kabul eden öğrencilerden de 8 veya 10'ar kişilik gruplar halinde 46 öğrenci ile de 5 oturumda odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir (Tablo 1). Odak grupların oluşturulmasında aynı yaş aralığında olması ve birinci veya ikinci sınıf öğrencisi olması dikkate alınmıştır. Nicel verilerin toplanmasında ise herhangi bir örneklem seçim yöntemine gidilmeksizin evren kapsamındaki birinci ve ikinci sınıf öğrencilerinin tamamı alınmış, 268 öğrenciden kullanılabilir veri elde edilmiş olup, evreni temsil etme oranı %67'dir.

Veri Toplama Araçları: Çalışmanın birinci bölümünde, araştırmanın nitel verileri toplanmıştır. Araştırmacı tarafından oluşturulan görüşme soruları üç alan uzmanı tarafından değerlendirildikten sonra görüşmeler, “Kısaca kendinizi tanıtır mısınız?”, “Erkeklerin de hemşirelik mesleğinde yer almasını nasıl algıyorsunuz?”, “Erkek hemşirelerin varlığı hemşirelik mesleğine neler kattı?”, “Erkek hemşirelerin varlığının avantaj ve dezavantajları nelerdir?” olmak üzere 10 görüşme sorusuyla gerçekleştirilmiştir. Görüşme sorularına ek olarak, gerekli olduğunda görüşme süreci ek sorularla da yönlendirilmiştir.

Yapılandırılmış odak grup görüşmeleri 5 grup (10'ar kişilik 3 grup ve 8 kişilik 2 grup halinde, toplam 46 katılımcı) ile gerçekleştirilmiştir (Tablo 1). Görüşmeler kayıt niteliğini arttırmak için aynı anda iki dijital kayıt cihazı kullanılarak kaydedilmiş ve görüşmeye dair yazılı notlar tutularak elde edilmiştir. Görüşmeler 60-90 dk. arası sürmüştür.

Çalışmanın ikinci bölümünde veriler; araştırmacı tarafından oluşturulan ve katılımcıların sosyo-demografik özelliklerini sorgulayan 4 soru ile Kaya ve ark. (18) ile Akbulut Başçı ve Yılmazel (19) tarafından “hemşirelik mesleğinde erkek hemşirelerin yer almasına ve cinsiyet ayrımcılığına” yönelik oluşturdukları önermeler dikkate alınarak, araştırmacılar tarafından oluşturulan 38 önerme ile toplanmıştır. Nicel veriler araştırmacılar tarafından eğitim kurumuna gidilerek toplanmış, gelişigüzel yöntemle anket formu öğrencilere elden dağıtılarak aynı gün içerisinde toplanmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları: Araştırmanın tek bir devlet üniversitesinde yapılması, üniversitenin öğrenci sayısının az olması (özellikle nicel araştırma için) bir sınırlılıktır. Ayrıca odak grup görüşmelerinde hemşirelik öğrencilerinin diğer öğrenci sayılarına göre fazla olması da çalışmanın diğer bir sınırlılığdır.

Araştırmanın Etik Boyutu: Çalışmanın Etik Kurul onayı (Karar No: 14725836-050.04.04-E.5865, Tarih: 06.04.2018) ve kurum izni alınmıştır. Çalışmada görüşme öncesi katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilmiş, bilgilendirilmiş gönüllü olur formu doldurulmuştur. Katılımcılar yanıt vermek istemedikleri soruları cevaplamak zorunda olmadıkları ve istedikleri zaman çalışmadan ayrılacakları konusunda da bilgilendirilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi: Araştırmada nitel verilerin analizinde odak grup görüşmelerinin çözümlenmesinde en iyi yöntem olan içerik analizi kullanılmıştır (20). Katılımcıların odak grup görüşmelerinde elde edilen ses kayıtları çözümlenmiş, görüşme sırasında alınan notlar da dikkate alınarak tema ve alt temalar oluşturulmuştur. Her bir görüşme sırasında elde edilen ses kayıtları 24 saat içinde çözümlenmiştir. Elde edilen verilerin tutarlılığını ve geçerliğini sağlamak için elde edilen çözümlenmeler çalışmaya katılan katılımcılara da doğrulattırılmıştır ve oluşturulan tema ve alt temalar da bir uzman görüşüne başvurularak son haline ulaşılmıştır. Nicel verilerin analizinde ise IBM SPSS Statistics 22.0 paket programı kullanılarak betimleyici (sayı, yüzde, ortalama ve standart sapma) analizler kullanılmıştır.

BULGULAR

Çalışmada nitel verilerin toplanmasında 18-21 yaş aralığında 10'ar kişilik 2 grup hemşirelik, 18-20 yaş aralığında 10'ar kişilik bir grup sağlık yönetimi, 18-21 yaş aralığında 8 kişilik bir grup sosyal hizmet ve 18-23 yaşa aralığında 8 kişilik bir grup tıp fakültesi öğrencisi olmak üzere toplam 46 öğrenci alınmıştır. Görüşme yapılan katılımcıların 36 (%78,26)'sı kadın, 10 (%21,74)'u erkektir (Tablo 1). Nicel verilerin toplanmasında ise 127 (%47,4) tıp fakültesi, 67 (%25) hemşirelik, 38 (%14,2) sağlık yönetimi ve 36 (%13,4) sosyal hizmet birinci ve ikinci sınıf öğrencisi alınmıştır. Çalışma kapsamına alınan öğrencilerin 185 (%69)'i kadın ve 83 (%31)'ü erkek olup, 19,29±1,09 yaş aralığındadır (Tablo 2). Çalışma bul-

Tablo 1. Odak Grup Görüşmesi Yapılan Grupların Özellikleri (N=46).

Odak Grup	Bölüm	Katılımcı Sayısı	Yaş	Cinsiyet	
				Erkek	Kadın
1	Hemşirelik	10	18-19	0	10
2	Hemşirelik	10	20-21	0	10
3	Sağlık Yönetimi	10	18-20	4	6
4	Sosyal Hizmet	8	18-21	2	6
5	Tıp Fakültesi	8	18-23	4	4

Tablo 2. Üniversite Öğrencilerin Sosyodemografik Özellikleri ve Hemşirelik Mesleğine İlişkin Görüşleri (N=268).

Değişken		n	%
Cinsiyet	Kadın	185	69,0
	Erkek	83	31,0
Medeni durum	Evli	2	0,7
	Bekar	266	99,3
Bölüm	Tıp Fakültesi	127	47,4
	Hemşirelik	67	25,0
	Sağlık Yönetimi	38	14,2
	Sosyal Hizmet	36	13,4
Ailenizde hemşire unvanlı hemşire bulunma durumu	Evet	59	22,0
	Hayır	209	78,0
Hemşirelik mesleğini kadın mesleği olarak görme	Evet	78	29,1
	Hayır	190	70,9
Hemşirelik mesleğinde erkekler de olmalıdır.	Evet	248	92,5
	Hayır	20	7,5
Daha önce herhangi bir nedenle erkek hemşireden sağlık hizmeti alma durumu	Evet	174	64,9
	Hayır	94	35,1

guları nitel ve nicel bulgular olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Nitel Bulgular

Çalışmada “hemşirelik mesleğine bakış açısı, erkek hemşirelere bakış açısı, erkek hemşirelerin hemşireliğe katkısı ve erkek hemşirelerin hemşireliğin geleceğindeki yeri” olmak üzere dört ana temaya ulaşılmıştır.

Hemşirelik Mesleğine Bakış Açısı

Çalışma kapsamına alınan grupların tamamı hemşireliği sağlık profesyonelleri arasında değerli ve olması gereken bir meslek olarak tanımlamışlardır. Hemşirelik dışındaki öğrenciler de benzer şekilde hemşireliğin kutsal bir meslek olduğunu vurgulamışlardır.

Hemşirelik kutsal bir meslektir

“Hemşirelik çok kutsal ve sabır gerektiren bir meslek. Kesinlikle profesyonel olarak yapılması gereken ve en az lisans düzeyinde eğitiminin olması gereken bir meslek.” (OG 3, Sağlık Yönetimi öğrencisi)

“Hemşirelik sağlık profesyonelleri arasında olması gereken ama değeri pek çok insan tarafından bilinmeyen bir meslek. Toplum tarafından çoğu zaman hemşirelerin yaptıkları işler çok basit ve anlamsız olarak nitelendirilmekte. Oysaki sağlıkla ilgili bir meslek eğitimi almaya başladığımızda durumun çok farklı olduğunu ve hemşireliğin de ne kadar önemli olduğunu görüyorsunuz.” (OG 5, Tıp Fakültesi öğrencisi)

Erkek Hemşirelere Bakış Açısı

Çalışma kapsamına alınan grupların tamamı meslekte cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldırmak ve profesyonelliğin sağlanabilmesi adına diğer tüm mesleklerde olduğu gibi hemşirelik mesleğinde de erkeklerin hemşirelikteki varlığını olumlu algıladıklarını ve desteklediklerini belirtmişlerdir.

Erkek hemşirelerin varlığı olumludur

Örneğin, sosyal hizmet bölümünde öğrenim gören bir öğrenci, “Bence hemşirelik mesleğinde kadın veya erkek hemşire diye bir ayrım olmaması gerekiyor. Sonuçta, meslekte cinsiyet ayrımcılığı olmamalı. Her iki cinsiyet de meslekte var olmalı. Babam çok uzun bir süre hastanede yattı ve hem kadın hem erkek hemşireden hizmet aldı. Bence bakım verme işi cin-

siyete göre değil çalışanın içindeki merhametle alakalı.” (OG 4, Sosyal Hizmet öğrencisi) şeklinde belirtmiştir.

Hemşirelik bölümünde öğrenim gören başka bir öğrenci de, “Eşit bir ülkede yaşıyorsak her iki cinsiyet de hemşirelik mesleğini yapmalıdır. Toplumun kadınlara bakış açısını değiştirmek için erkeklerin de hemşirelikte olması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü toplumda bakım verici rolü hep kadınlara yüklenmiş. Halbuki hemşire demek kadın demek değildir.” (OG 1, Hemşirelik öğrencisi) ve “Bir mesleğin profesyonelleşebilmesi için yalnızca bir cinsiyete ait olmaması gerekir. Nasıl ki bir kadın başarılı bir mühendis olabiliyorsa, bir erkek de başarılı bir hemşire olabilir. Hemşireliğin hiçbir zaman hak ettiği toplumsal ve mesleki değeri görmemesinin nedeni belki de yalnızca kadın mesleği olarak görülmesi.” (OG 2, Hemşirelik öğrencisi) şeklinde belirtmiştir.

Erkek Hemşirelerin Hemşireliğe Katkısı

Erkek hemşirelerin mesleğe katkısı sorgulandığında, erkek hemşireler mesleğe katkı sağlamaz ve katkı sağlar olmak üzere iki alt temaya ulaşılmıştır. Hemşirelik öğrencisi dışındaki gruplar erkek hemşirelerin katkı sağlamayacağını düşünürken, hemşirelik grubuyla yapılan görüşmelerde erkek hemşirelerin mesleğe katkı sağlamayacağı belirtilmiştir.

Erkek hemşirelerin mesleki katkısı sorgulandığında da mesleki statüyü ve mesleki saygınlığı artıracığı, mesleğin toplumsal imajını değiştireceği, sağlık meslekleri arasında söz sahibi olmada artış, cinsiyet eşitliği, çalışma ortamlarında stres düzeyinde azalış ve fiziksel güç anlamında kadın hemşirelerin yetersiz kaldığı alanlarda yarar sağlayacağı belirtilmiştir.

Erkek hemşireler mesleğe katkı sağlamaz.

Hemşirelik bölümü dışında eğitim gören öğrencilerin bir kısmı, erkek hemşirelerin mesleki katkı sağlamayacağını belirtmiştir. Örneğin, sağlık yönetimi bölümünde öğrenim gören bir öğrenci, “Erkek veya kadın olarak değil de hangi cinsiyetten olursa olsun çalışan yaptığı işi iyi yapabiliyorsa katkı sağlayacaktır. Ama özellikle erkek hemşire olduğu için mesleğe bir katkı sağlamayacaktır.” (OG 3, Sağlık Yönetimi öğrencisi) şeklinde belirtirken, sosyal hizmet bölümünde öğrenim gören başka bir öğrenci de, “Erkek hemşirelerin varlığı hiçbir şeyi değiştirmez. Hemşireliğin mesleki

ya da toplumsal statüsünü artırmaz. Önemli olan cinsiyet kavramından çok o işin nasıl yapıldığıdır.” (OG 4, Sosyal Hizmet öğrencisi) olarak dile getirmiştir.

Erkek hemşireler mesleğe katkı sağlar

Hemşirelik öğrencilerinin tamamı erkek hemşirelerin mesleğe katkı sağlayacağını vurgulamışlardır. Örneğin, hemşirelik bölümünde öğrenim gören öğrenciler, “Ataerkil bir toplum yapısında erkek hemşirelerin varlığı mesleğin toplumsal statüsünü artırır. Çünkü genel olarak toplumda kadınların yaptığı işler daha alt düzeyde görülüyor ve değer görmüyor. Ama bu mesleği erkekler de yapmaya başlayınca daha kıymetli hale getirecektir. Erkek hemşirelerin de hemşirelikte giderek artması sağlık profesyonelleri arasında mesleki statüsünü ve söz sahibi olmasını artıracaktır.” (OG 1, Hemşirelik öğrencisi) ve “Kadın hemşireler arasında çoğu zaman bir birlik olmadığını görüyoruz. Halbuki erkekler arasındaki bağ ve ilişkiler daha güçlü. Her konuda daha toparlayıcı olabiliyorlar ve mesleği daha saygın hale getirebiliyorlar. O yüzden erkeklerin de hemşireliğin içine girmesiyle mesleğin değer kazanması ve hemşireliğin söz hakkının artması olası olabilir. Ayrıca erkek hemşirelerin olayları ele alışları kadın hemşirelere göre daha farklı. Erkek hemşireler daha sakın ve pratikler. Erkeklerin varlığı kliniklerde stres düzeyini de düşürüyor.” (OG 2, Hemşirelik öğrencisi) şeklinde belirtmişlerdir.

Ayrıca hemşirelik dışındaki öğrencilerin bir kısmı da benzer şekilde erkek hemşirelerin mesleğe katkı sağlayacağını dile getirmişlerdir. Örneğin, sağlık yönetimi bölümünde öğrenim gören öğrencilerden biri, “Erkek hemşireler hastanenin her bölümünde çalışmalı. Özellikle aciller, yoğun bakımlar gibi fiziksel gücün daha fazla kullanıldığı birimlerde mesleğe katkı sağlayabilirler. Örneğin, babam da babaannem de uzun süre yoğun bakımda yattı ve çok zorlu bir süreçti. Özellikle babam kilolu bir bireydi, kadın bir hemşirenin ona bakım verirken fiziksel gücü ne kadar yeterli olabilir ki?” (OG 3, Sağlık Yönetimi öğrencisi) şeklinde belirtirken, sosyal hizmet bölümünde öğrenim gören bir başka öğrenci, “Erkeklerin varlığı hemşireliğin yalnızca bir kadın mesleği olmadığını göstererek gelişimine katkı sağlayacaktır. Erkeklerin de hemşirelikte yer alması mesleğin hem toplumsal hem sağlık meslekleri arasında daha ciddiye alınmasına neden olacaktır. Çünkü maalesef bizim gibi ataerkil toplumlarda kadınlar aklı yetmeyen ve yetersiz

olarak algılanmakta, buna karşın erkek imgesi ciddiye alınmakta ve bir güç sembolü olarak görülmekte.” (OG 4, Sosyal Hizmet öğrencisi) ve tıp fakültesinde öğrenim gören başka bir öğrenci de, “Erkeklerin de olması cinsiyet anlamında daha dengeli bir dağılımı ve hemşire kadrosunu sağlar. Hekimlik, mühendislik gibi cinsiyet ayrımının olmadığı mesleklere saygı duyulduğu gibi erkeklerin de hemşirelikte yer alması hem mesleki statüyü hem de toplumsal imajını etkileyecek ve artıracaktır.” (OG 5, Tıp Fakültesi öğrencisi) şeklinde belirtmiştir.

Erkek Hemşirelerin Hemşireliğin Geleceğindeki Yeri

Çalışma sonunda hemşireliği kadın mesleği olarak algılayan hemşirelik bölümü dışındaki bölümlerden kaynaklı olarak “erkek hemşireleri mesleğin geleceğinde yer almayacağı” belirtilirken, tam aksine hemşirelik bölümü öğrencileri ise “erkek hemşirelerin artarak meslekte yer alacağını” belirtmişler ve iki alt temaya ulaşılmıştır.

Erkek hemşireler mesleğin geleceğinde yer almayacak
“Erkeklerin hemşirelik mesleğine çok fazla rağbet etmediklerini düşünüyorum, o yüzden erkekleri bu mesleğin geleceğinde çok etkin olarak göremiyorum.” (OG 3, Sağlık Yönetimi öğrencisi) ve “Erkeklerin hemşirelik yapması ve bakım vermesi erkeklerle yakışmıyor. Bu yüzden mesleğin geleceğinde var olacaklarını düşünmüyorum.” (OG 4, Sosyal Hizmet öğrencisi).

Erkek hemşireler artarak meslekte yer alacaktır

“Gelecekte erkek hemşirelerin sayısı giderek artacaktır. Çünkü çalışma alanları çok geniş ve daha kolay iş bulabiliyorlar. Erkek hemşireler gelecekte hemşireliğin bakım verici rolünden çok yöneticilik pozisyonlarında aktif olarak görev alacaklardır.” (OG 1, Hemşirelik öğrencisi) ve “Gelecekte erkek hemşireler kadın hemşirelere oranla daha çok tercih edilebilirler. Ama bu durum her meslekte olabiliyor. Sonuçta, yöneticisi erkek olan bir birim ya da kurum bir erkek hemşireyi yönetici olarak tercih edebilir. Yine kadınların evlenme, hamile kalma durumlarından dolayı erkek hemşireler kadın hemşirelerin yerini de alabilir.” (OG 2, Hemşirelik öğrencisi).

Nicel Bulgular

Çalışma kapsamına alınan 268 üniversite öğrencileri-

nin; ailesinde hemşire ünvanlı birey bulunanların %22,0 (n=59) olduğu; hemşirelik mesleğini kadın mesleği görenlerin %29,1 (n=78) olduğu; hemşirelik mesleğinde erkeklerin de olması gerektiğini düşünenlerin oranının %92,5 (n=248) olduğu ve daha önce herhangi bir nedenle erkek hemşireden sağlık hizmeti alanların oranının ise %64,9 (n=174) olduğu belirlenmiştir (Tablo 2).

Üniversite öğrencilerine hemşirelik mesleğini neden kadınların yapması gerektiğine yönelik düşünceleri sorulduğunda ise kadın hemşireye alışkın olma %73,1, kadınların dikkatli olduğunu düşünme %38,4 ve erkekten utanma/sıkılma %36,9 en fazla belirtilen nedenler olarak bulunmuştur (Tablo 3).

Tablo 3. Üniversite Öğrencilerine Göre Mesleği Kadınların Yapmasına Yönelik Nedenler (N=268).

Cinsiyet ayrımcılığı nedenleri	Evet		Evet	
	n	%	n	%
1. Erkekten utanma/sıkılma	99	36,9	169	63,1
2. Kadın hemşireye alışkın olma	196	73,1	72	26,9
3. Kadına özgü olması	50	18,7	218	81,3
4. Kadınların dikkatli olduğunu düşünme	103	38,4	165	61,6
5. Erkek hemşireden bakım aldığımda kaba-olumsuz davranışa maruz kalma	31	11,6	237	88,4
6. Erkek hemşireden hastalığı ile ilgili bilgi alamama-iletişim kuramama	40	14,9	228	85,1
7. Erkek hemşirenin işinde dikkatsiz olması/kaliteli hizmet sunamaması	23	8,6	245	91,4
8. Kadınlar üzerinde otorite kurabilme	39	14,6	229	85,4

Çalışma kapsamına alınan üniversite öğrencileri ile elde edilen veriler doğrultusunda; hemşireliği hem kadınların hem de erkeklerin yapacağı bir meslek olduğu (%91,8), erkeklerin de hemşirelik yapması gerektiği (%87,3), hemşirelerin uygulamalardaki başarısının cinsiyetten daha önemli olduğu (%86,6), hastaneye yattıklarında kadın hemşireden bakım almak istedikleri (%37,3), erkek hemşirelerin hastane ortamında yoğun bakım, ameliyat odası ve acil gibi alanlarda çalışmaları gerektiği (%40,7), erkek hemşirelerin ayırım yapılmaksızın hastanenin her bir ünitesinde çalışmaları gerektiği (%74,3), erkek hemşirelerin hastane ortamında tüm pozisyonlarda görev almaları gerektiği (%72,8), erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelik mesleğinde herhangi bir değişiklik yaratmayacağı (%65,7), erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelik mesleğini geliştireceği (%45,5), erkeklerin hemşirelik mesle-

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin Erkek Hemşire İmgesi ile İlgili Önermelere İlişkin Görüşleri (N=268).

Erkek Hemşire İmgesi İle İlgili Önermeler	Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum	
	n	%	n	%	n	%
1. Hemşirelik hem kadınların hem de erkeklerin yapacağı bir meslektir.	246	91,8	14	5,2	8	3,0
2. Cinsiyet hemşirelik mesleğinde önemlidir.	22	8,2	41	15,3	205	76,5
3. Hemşirelik mesleğinde yalnızca kadınlar olmalıdır.	14	5,2	24	9,0	230	85,8
4. Hemşirelik mesleğinde yalnızca erkekler olmalıdır.	5	1,9	14	5,2	249	92,9
5. Erkekler de hemşirelik yapmalıdır.	234	87,3	19	7,1	15	5,6
6. Erkekler hemşirelik mesleğini kadınlara göre daha iyi yaparlar.	16	6,0	69	25,7	183	68,3
7. Hemşirelerin uygulamalardaki başarısı cinsiyetten daha önemlidir.	232	86,6	22	8,2	14	5,2
8. Hastaneye yattığımda kadın hemşirenin bakım vermesini isterim.	100	37,3	85	31,7	83	31,0
9. Hastaneye yattığımda erkek hemşirenin bakım vermesini isterim.	29	10,8	118	44,0	121	45,1
10. Erkek hemşireler hastane ortamında yoğun bakım, ameliyat odası ve acil gibi alanlarda çalışmalıdır.	109	40,7	79	29,5	80	29,9
11. Erkek hemşireler hastane ortamında ayırım yapılmaksızın her serviste çalışmalıdır.	199	74,3	54	20,1	15	5,6
12. Erkek hemşireler hastane ortamında yönetici pozisyonlarda olmalıdır.	47	17,5	68	25,4	153	57,1
13. Erkek hemşireler hastane ortamında yatak başı hemşiresi olarak görev almalıdır.	42	15,7	88	32,8	138	51,5
14. Erkek hemşireler hastane ortamında eğitim hemşiresi olarak görev almalıdır.	62	23,1	102	38,1	104	38,8
15. Erkek hemşireler hastane ortamında tüm pozisyonlarda görev almalıdır.	195	72,8	54	20,1	19	7,1
16. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşirelik mesleğinde herhangi bir değişiklik yaratmaz.	176	65,7	40	14,9	52	19,4
17. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşirelik mesleğini geliştirir.	122	45,5	94	35,1	52	19,4
18. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması hemşirelik mesleğinin daha kötüye gitmesine neden olur.	8	3,0	23	8,6	237	88,4
19. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması, hemşireliğin toplumdaki statüsünde herhangi bir değişiklik yaratmaz.	132	49,3	84	31,3	52	19,4
20. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması, hemşireliğin toplumdaki statüsünü geliştirir.	93	34,7	100	37,3	75	28,0
21. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması, hemşireliğin toplumdaki statüsünün daha kötüye gitmesine neden olur.	8	3,0	30	11,2	230	85,8
22. Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçme nedeni hemşirelik mesleğine ilgi duymasındır.	105	39,2	118	44,0	45	16,8
23. Erkeklerin hemşirelik mesleğini seçme nedeni mezuniyet sonrası iş olanaklarıdır.	121	45,1	116	43,3	31	11,6
24. Sağlık bakımı kurumuna başvurduğumda, sağlık hizmetini kadın hemşirenin vermesini tercih ederim.	79	29,5	91	34,0	98	36,6
25. Erkek hemşirenin bakım vermesinden utanırım.	49	18,3	62	23,1	157	58,6
26. Erkek hemşirenin bakım vermesinden çekinirim.	51	19,0	54	20,1	163	60,8
27. Erkek hemşirenin bakım vermesine şaşırıyorum.	22	8,2	30	11,2	216	80,6

ğinde olmasının hemşireliğin toplumsal statüsünde herhangi bir değişiklik yaratmayacağı (%49,3) ve erkeklerin hemşirelik mesleğini seçme nedeninin mezuniyet sonrası iş olanaklarının (%45,1) olduğu saptanmıştır (Tablo 4).

TARTIŞMA

Çalışma kapsamına alınan ve görüşme yapılan sağlık alanında eğitim gören birinci ve ikinci sınıf üniversite öğrencilerinin hemşireliği sağlık profesyonelleri arasında değerli ve olması gereken bir meslek olarak algıladıkları, meslekte cinsiyet ayrımcılığını ortadan kaldırmak ve profesyonelliğin sağlanabilmesi adına diğer tüm mesleklerde olduğu gibi hemşirelik mesleğinde de erkek hemşirelerin varlığını olumlu algıladıkları ve desteklediklerini belirtmişlerdir. Erer ve ark. ⁽²¹⁾ tarafından, toplumun erkek hemşirelere bakış açısını belirlemek için yapılan çalışmada, katılımcıların %79,7'si hemşirelik mesleğinin cinsiyet ayrımı

gözetmeksizin yapılabileceği, %64,7'si hemşirelik mesleğinde erkek hemşirelerin mutlaka olması gerektiği, %57,8'i hastaneye yatarsa hemcinsinden bakım almak istedikleri saptanmış olup, çalışma bulguları ile paralellik göstermektedir.

Bununla birlikte, hemşirelik mesleğini kadınların yapmasına yönelik nedenler değerlendirildiğinde, kadın hemşireye alışkın olma, kadınların dikkatli olduğunu düşünme ve erkekte utanma/sıkılma en fazla dile getirilen nedenler olarak bulunmuştur. Genç erişkinlerle yapılan bir çalışmada da katılımcıların %61,6'sı her iki cinsiyetten bakım alabileceğini belirtmesine karşın, %50,5'i erkekte utanma/sıkılma, %23,0'ı kadın hemşireye alışkın olma, %22,1'i mesleğin kadına özgü olması gibi nedenlerle hemşirelik mesleğini kadınların yapmasını gerektiğini dile getirmiştir ⁽¹⁹⁾. Dünyada yapılan çalışmalarda ise, toplumsal kalıpların erkek hemşirelerin benimsenmesini zorlaştırabileceği ⁽²²⁾, mesleğin kadın merkezli

oluşunun erkeklere çalışma alanında zorluklar yaşatabileceği ve erkek hemşirelerin bakım içgüdüleri ile geleneksel erkek rolleri arasında psikolojik bir çatışma yaşayabileceği belirtilmiştir ^(23,24). Bununla birlikte, son yıllarda erkek hemşirelerin işe alımlarda daha çok tercih edildiği, İngiltere, Amerika ve Avustralya'da erkek hemşire işgücünün her zamanından daha hızla arttığı da belirtilmektedir ^(23,24).

Erkek hemşirelerin mesleğe katkısı ve mesleğin geleceğindeki yerleri sorgulandığında; hemşirelik bölümü dışındaki öğrenciler erkek hemşirelerin mesleğe katkı sağlamayacağı ve mesleğin geleceğinde yer almayacaklarını, hemşirelik öğrencileri ile yapılan görüşmelerde ise katkı sağlayacağı ve mesleğin geleceğinde yer alacakları olmak üzere alt temalara ulaşılmıştır. Erkek hemşirelerin mesleki katkısının mesleki statüyü ve mesleki saygınlığı artıracığı, mesleğin toplumsal imajını değiştireceği, sağlık meslekleri arasında söz sahibi olmada artış, cinsiyet eşitliği, çalışma ortamlarında stres düzeyinde azalış ve fiziksel güç anlamında kadın hemşirelerin yetersiz kaldığı alanlarda yarar sağlayacağı belirtilmiş, erkek hemşirelerin her serviste ve her pozisyonda görev almaları gerektiği belirlenmiştir.

Arslan ve Ağaçdiken Alkan'ın ⁽²⁵⁾ çalışmasında da erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının, hemşireliğin toplumdaki imajını geliştireceği görüşüne kız öğrencilerin %44,4'ü katılmaktadır. Şahin ve Bal'ın ⁽²⁶⁾ yaptıkları çalışmada da erkek hemşirelerin varlığının hemşirelik mesleği hakkındaki olumsuz düşünceleri değiştirebileceği belirlenmiştir. Bu doğrultuda yapılan çalışmalarda hemşirelik mesleğinde erkeklerin de var olmasının hemşireliğin toplumdaki statüsünü arttırabileceği görüşünün çoğunlukta olduğunu söylemek olasıdır.

Yapılan başka bir çalışmada da katılımcıların %82,3'ü erkeklerin de hemşirelik mesleğini yapması gerektiği belirtilmiştir. Erkek hemşirelerin hastane ortamında yoğun bakım, ameliyat odası ve acil gibi alanlarda çalışması gerektiğini belirtenlerin oranı %61,9'dur. Erkeklerin hemşirelik mesleğinde olması ile mesleğin gelişeceğini düşünenlerin oranı ise %57,5'tir ⁽¹⁹⁾. Erer ve ark. ⁽²¹⁾ tarafından toplumun erkek hemşirelere bakış açısını değerlendirmek için yapılan başka bir çalışmada da erkek hemşirelerin hastanede tüm pozisyonlarda çalışması gerektiği (%60,7), erkeklerin

hemşirelik yapmasının hemşireliği geliştireceği (%60,3), erkeklerin hemşirelik yapmasının hemşireliğin toplumdaki statüsünü geliştireceği (%58,2) saptanmıştır. Buna karşın erkek hemşirelerin, kadın hastalar tarafından özellikle kadın hastalıkları ve kadın doğumla ilgili alanlarda kabullenilmedikleri, kadın hemşirelerin de erkek hemşirelerin yalnızca güç gerektiren alanlarda çalışması gerektiğini düşündükleri belirtilmektedir ⁽²⁷⁾.

Çalışmada erkek hemşirelerin mesleğe katkı sağlamayacağını düşünenler ise hemşirelik uygulamalarındaki başarının cinsiyetten daha önemli olduğunu ve erkeklerin hemşirelik mesleğinde olmasının hemşirelik mesleğinde ve toplumsal statüsünde herhangi bir değişiklik yaratmayacağını ve erkeklerin hemşirelik mesleğini seçme nedeninin ise mezuniyet sonrası iş olanakları olduğu belirlenmiştir.

Mühendislik bölümünde öğrenim gören öğrencilerle yapılan bir çalışmada, % 35,3'ü erkeklerin hemşirelik mesleğini seçmelerini normal bulduklarını, erkeklerin katılmasıyla hemşirelik mesleğin statüsünün yükseleceğini (%26,1) ve fiziksel güç gerektiren uygulamalarda kadın hemşirelere destek olabileceklerini (%4) düşündükleri belirlenmiştir. Erkeklerin hemşirelik mesleğini tercih ettiklerinde yaşayabilecekleri güçlükler konusunda öğrencilerin %60,3'ü erkek hemşirelerin hastalar tarafından kabul göremeyebileceklerini düşünürken %22,7'si de erkek hemşirelerin sağlık kurumlarında bütün kliniklerde çalışamayacaklarını öngörmektedirler ⁽²⁸⁾. Erer ve ark. ⁽²¹⁾ tarafından yapılan araştırmada erkeklerin hemşirelik yapmasının hemşirelik mesleğinde herhangi bir değişiklik meydana getirmeyeceği belirlenmiştir. Bu çalışmanın sonuçları daha önce yapılan çalışma sonuçlarıyla paralellik göstermekte olup, hemşirelik dışında başka bir bölümde eğitim gören bireylerin hemşirelik mesleğini erkeklerin yapabileceğini düşünse de meslekteki cinsiyet ayrımının ataerkil toplum yapısından kaynaklı olarak tam anlamıyla ortadan kaldırmadığı, erkek hemşirelerin mesleğe bir katkı sağlamayacağı ve geleceğinde yer almayacağı düşüncesinin var olduğu söylenebilir.

Arslan ve Ağaçdiken Alkan'ın ⁽²⁵⁾ çalışmasında yer alan erkek katılımcılar, erkeklerin hemşirelik mesleğini seçme nedenlerini; en çok mezuniyet sonrası iş olanakları (%67,9), en az hemşirelik mesleğine ilgi

duyması (%39,1) olarak belirtmişlerdir. Yapılan benzer çalışmalarda da erkeklerin çoğunluğunun hemşirelik bölümünü iş bulabilmek için tercih ettiği saptanmıştır (4,7,19,21,29). Dolayısıyla erkeklerin büyük çoğunluğunun hemşirelik mesleğini kolay iş bulabilmek için tercih ettiğini söylemek olasıdır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, hemşirelik mesleğinde cinsiyet ayrımcılığına yönelik toplumsal algının ötesinde, gelecekte sağlık meslek üyelerini oluşturacak sağlık bilimleri öğrencilerinin öğrenim yıllarının başlarında erkek hemşirelere olan bakış açısının ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışma sonucunda erkek hemşirelerin varlığının olumlu algılanmasına karşın, özellikle hemşirelik öğrencileri dışındaki sağlık bilimleri öğrencileri tarafından erkek hemşirelerin varlığının mesleğe bir katkı sağlamayacağı ve gelecekte erkek hemşirelerin varlığının devam etmeyeceğini düşünen öğrencilerin de olduğu belirlenmiştir. Bu durum hemşirelik mesleğinde cinsiyet ayrımının kaldırılmasına rağmen toplumda cinsiyet ayrımının kısmen de olsa devam ettiğini düşündürmektedir. Bu tutumun toplumumuzun ataerkil toplum yapısı, gelenek ve göreneklerinden kaynaklanabileceği söylenebilir. Bununla birlikte, çalışma sonuçları ülkemizdeki yasal değişikliklerle birlikte hemşirelik mesleğinde olumlu gelişmelerle meydana gelebileceği, mesleği her iki cinsin de yapabileceği ve toplumda cinsiyetle ilgili kalıp yargıların zamanla ortadan kaldırılabilirliği düşünülmektedir.

Meslekte cinsiyet ayrımcılığının ortadan kaldırılmasının hemşirelik mesleğinin mesleki imajı, toplumsal ve mesleki statüsünü artıracak konusunda toplumun, özellikle de sağlık meslek üyelerinin farkındalığının artırılması önemlilik arz etmektedir. Bu amaçla özellikle sağlık bilimlerinde öğrenim gören öğrencilerin hemşirelik mesleğinde cinsiyet ayrımcılığına yönelik ön yargılarını ortadan kaldırmaya yönelik seminerlerin düzenlenmesi ve öğrencilerin sağlık meslek üyesi olarak bilinçlendirilmesi önerilebilir. Bununla birlikte, toplumun erkek hemşire ve bakım imgesini belirlemeye yönelik farklı bölgelerde araştırmalar yapılması ve toplumun erkek hemşire imgesini etkileyebilecek değişkenleri inceleyen araştırmaların planlanması ve uygulanması önerilebilir. Bunun için de topluma yönelik olarak da hemşirelik mesleğinde cinsi-

yet ayrımcılığını ortadan kaldıracak toplumsal eğitimlerin düzenlenmesi ve tekrarlanması önerilebilir.

Etik Kurul Onayı: T.C. İstanbul Medeniyet Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu onayı alınmıştır (Karar No:14725836-050.04.04-E.5865, Tarih: 06.04.2018).

Çıkar Çatışması: Çıkar çatışması yoktur.

Finansal Destek: Araştırma sürecinde hiçbir kurum/kuruluştan finansal destek alınmamıştır.

Hasta Onamı: Çalışmaya katılan bireylerden sözlü ve yazılı onam alınmıştır.

Ethics Committee Approval: T.C. İstanbul Medeniyet University Social and Humanities Research and Publication Ethics Committee approval was obtained (Decision No: 14725836-050.04.04-E.5865, Date: 06.04.2018).

Conflict of Interest: There is no conflict of interest.

Funding: No financial support was received from any institution/organization during the research process.

Informed Consent: Verbal and written consent was obtained from the participants.

KAYNAKLAR

1. Liminana-Gras R, Sanchez-Lopez MP, Saavedra-San Roman AI, Corbalan-Berna FJ. Health and gender in female-dominated occupations: the case of male nurses. *The Journal of Men's Studies*. 2013;21(2):135-48. [CrossRef]
2. Macwilliams BR, Schmidt B, Bleich MR. Men in nursing. *AJN The American Journal of Nursing*. 2013;113(1):38-44. [CrossRef]
3. Clow KA, Ricciardelli R. Attitudes and stereotypes of male and female nurses: the influence of social roles and ambivalent sexism. *Canadian Journal of Behavioural Science*. 2014;46(3):446-55. [CrossRef]
4. Kahraman AB, Ozansoy Tunçdemir N, Özcan A. Toplumsal cinsiyet bağlamında hemşirelik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin mesleğe yönelik algıları. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*. 2015;18(2):108-44. [CrossRef]
5. Demiray A, Olgun S, Kaçar F, Eşer İ. erkek hemşirelerden bakım alan hastaların erkek hemşirelere ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*. 2013;29(3):32-42.
6. Çelik A, Pasinlioğlu T, Kocabeyoğlu T, Çetin S. Hemşirelik mesleğinin toplumdaki imajının belirlenmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*. 2013;21(3):147-53.

7. Zamanzadeh V, Arman A, Valizadeh L, Keogh B, Monadi M, Negarandeh R. Choosing and remaining in nursing: Iranian male nurses perspectives. *Contemporary Nurse*. 2013;45(2):220-7. [\[CrossRef\]](#)
8. Adeyemi-Adelanwa O, Barton-Gooden A, Dawkins P, Lindo JL. Attitudes of patients towards being cared for by male nurses in a Jamaican hospital. *Applied Nursing Research*. 2016;29:140-3. [\[CrossRef\]](#)
9. Valizadeh L, Zamanzadeh V, Fooladi MM, Azadi A, Negarandeh R, Monadi M. The image of nursing, as perceived by Iranian male nurses. *Nursing & Health Sciences*. 2014;16(3):307-13. [\[CrossRef\]](#)
10. Cinar D, Olgun N. The perception of male nurses in clinical Practice/Klinik uygulamalarda erkek hemşire algısı. *Journal of Education and Research in Nursing*. 2013;10(3):3-7.
11. Türkiye Cumhuriyeti Resmi Gazete. Hemşirelik Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunu. Sayı: 26510, tarih: 02.05.2007, no: 5634. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070502-3.htm>. Erişim Tarihi: 01.06.2018
12. American Nurses Association (ANA). FAST FACTS The Nursing Workforce, Growth, Salaries, Education, Demographics&Trends. 2014. <http://www.nursingworld.org/MainMenuCategories/ThePracticeofProfessionalNursing/workforce/Fast-Facts-2014-Nursing-Workforce.pdf>. Erişim Tarihi: 01.06.2018
13. Nursing and Midwifery Board of Australia. Nurse and Midwife Registrant Data: March 2014. <http://www.nursingmidwiferyboard.gov.au/documents/default.aspx> Erişim Tarihi: 01.06.2018
14. Rajaich D, Kane D, Williston C, Cameron S. If they do call you a nurse it is always a male nurse: experiences of men in the nursing profession. *Nursing Forum*. 2013;48(1):71-80. [\[CrossRef\]](#)
15. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). Rakamlar ne diyor? 2015, Ankara: Türkiye İstatistik Kurumu Matbaası. ISBN 978-975-19-6453-3 http://www.tuik.gov.tr/Kitap.do?metod=KitapDetay&KT_ID=0&KITAP_ID=4. Erişim Tarihi: 01.06.2015
16. Liamputtong P. Research methods in health. South Melbourne: Oxford University Press; 2013.
17. Polit DF, Beck CT. Nursing research: Principles and methods. 9th Edition. Philadelphia: Wolters Kluwer Health/Lippincott Williams & Wilkins; 2012.
18. Kaya N, Turan N, Öztürk A. Türkiye’de erkek hemşire imgesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri İmgesi*. 2011;8(1):17-30.
19. Akbulut Başçı AB, Yılmazel G. Genç erişkinlerin erkek hemşirelere bakış açısı. *Hemşirelik Akademik Araştırma Dergisi*. 2016;2(2):68-74.
20. Jirojwong S, Johnson M, Welch A. Research methods in nursing and midwifery. 2nd Edition. Sydney: Oxford University Press; 2014.
21. Erer MT, Kanat C, Şahin E, Öger Ö. Society’s view of male nurses: an example from Mersin. *International Refereed Journal of Nursing Researches*. 2017;11:137-56.
22. Weaver R, Ferguson C, Wilbourn M, Salamonson Y. Men in nursing on television: exposing and reinforcing stereotypes. *Journal of Advanced Nursing*. 2013;70(4):833-42. [\[CrossRef\]](#)
23. Yi M, Keogh B. What motivates men to choose nursing as a profession? a systematic review of qualitative studies. *Contemporary Nurse*. 2016;52(1):95-105. [\[CrossRef\]](#)
24. Rajacich D, Kane D, Williston C, Cameron S. If they do call you a nurse, it is always a “male nurse”: experiences of men in the nursing profession. *Nursing Forum*. 2013;48:71-80. [\[CrossRef\]](#)
25. Arslan A, Ağaçdiken Alkan S. Üniversite öğrencilerinde erkek hemşire algısı. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2015;18(2):108-44.
26. Şahin NH, Bal MD. Kadın doğum kliniklerinde yatan kadınların erkek hemşirelere ilişkin görüşleri. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*. 2014;1(1):55.
27. Liminana-Gras R, Sanchez-Lopez MP, Saavedra-San Roman AI, Corbalan-Berna F J. Health and gender in female-dominated occupations: the case of male nurses. *The Journal of Men’s Studies*. 2013;21(2):135-48. [\[CrossRef\]](#)
28. Ekinci M, Dikici İC, Derya M, Işık Andsoy I, Dinç S, Oksay Şahin A. Mühendislik bölümünde öğrenim gören erkek öğrencilerin erkek hemşirelere karşı bakış açıları. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014;3(1):632-45.
29. Kavurmacı M, Küçükkoğlu S. Erkekler neden hemşire olmak istiyor. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*. 2014;17(1):1-5.